

УДК 81'373.7

Леся Комар, викладач Інституту підприємництва та перспективних технологій
Національний університет "Львівська політехніка"

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ, СЛОВА ТА ВІЛЬНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ, СТРУКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ

У статті розглянуто структурну класифікацію фразеологічних одиниць, їх спільні та відмінні риси, переваги та недоліки.

Ключові слова: слово, словосполучення, структура, фразеологічні одиниці.

В статье рассмотрена структурная классификация фразеологических единиц, их общие и отличные черты, преимущества и недостатки.

Ключевые слова: слово, словосочетание, структура, фразеологические единицы.

Structural classification of phraseology units is considered in the article, their general and excellent lines, advantages and failings.

Key words: word, combination of words, structure, phraseology units.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій.

Фразеологічні одиниці відзначаються низкою ознак, що дозволяють вважати їх самостійними одиницями мови, відмінними від інших лінгвістичних одиниць – від слова, звичайного словосполучення, речення, – хоч вони мають з останніми немало спільного. Протягом тривалого часу підтримувалася (та й досі ще підтримується) ідея еквівалентності слова та фразеологічних одиниць, висунута вперше Ш. Баллі. Як зазначають В.Д. Ужченко та Л.Г. Авксентьев, швейцарський дослідник, орієнтуючись на стилістичні параметри фразеологічних одиниць, писав так: "Найзагальніша ознака, яка замінює собою всі інші, – це можливість або неможливість поставити замість даного звороту одне просте слово" [7, 14]. А.І. Смирницький вважає, що еквівалентність фразеологічних одиниць слову (її уподібнення слову) полягає в тому, що фразеологічні одиниці притаманні дві характерні ознаки типового слова: семантична цілісність та існування як готової одиниці в мові. І.В. Арнольд підкреслює лише останню ознаку, вказуючи, що фразеологічна одиниця "не створюється в мовленні, а впроваджуються в спілкування у готовому вигляді" [1, 183].

У словниках, і справді, є низка фразеологічних одиниць, що ідентифікуються одним словом: *a doubting Thomas – a sceptic; the upper crust – the aristocracy; safe and sound – unharmed; ifs and buts – excuses*. Однак, їх зовсім мало. За даними О.В. Куніна, в англійській мові таких фразеологічних одиниць всього 2% [4, 38]. Частіше ж вони передаються або декількома синонімами – *cut and dried – settled, decided, final; meek and mild – quiet, not self – assertive or bold*, або тлумачаться розгорнуто –

scrimp and save – try very hard to save money, spend only the minimum because one has very little.

Фразеологічні одиниці і слова дійсно мають багато спільного. Як і слова, фразеологізми є базою для словотворення (оскалювати зуби – оскалюватися), виконують номінативну функцію (*to interfere in – to put one's oar in*), вступають у синонімічні (*to be black as coal; to be black as a raven; to get one's papers, to get one's ticket; to get the bag*), антонімічні (*an old sea wolf – a young calf of a mate*) та інші системні зв'язки.

І все ж, у структурно-семантичному плані фразеологічні одиниці є складнішим утворенням, ніж слово. Складові частини слів – морфеми – не є самостійними одиницями мови, не існують поза оболонкою слова. Компонентами ж фразеологічних одиниць є цілі слова з властивими їм формами словозміни, що здатні функціонувати і поза фразеологічними зворотами. Слово і фразеологічні одиниці належать до різних мовних рівнів – лексичного і фразеологічного; у слова лексичне, у фразеологізмі є своє специфічне фразеологічне значення, що створюється поєднанням компонентів з повністю чи частково переосмисленими значеннями. Семантика слова контекстно зумовлена, тоді як семантика фразеологічних одиниць здебільшого не залежить від контексту, бо вона зв'язана за своєю природою. Взагалі, у фразеологічній одиниці спостерігається тенденція до однозначності, у слів – до багатозначності. Значення фразеологічних одиниць частіше, ніж у словах, супроводжуються різними образними характеристиками. Фразеологічна одиниця у порівнянні зі словами є, як правило, виразнішими з емоційно-експресивного погляду (*not. very dark-as black as pitch*).

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ, СЛОВА ТА ВІЛЬНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ, СТРУКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ

Отже, фразеологічна одиниця суттєво відрізняється від слова. Тому О.В. Кунін пропонує замінити теорію еквівалентності ФО слову теорією співвідношення Фразеологічна одиниця – словосполучення зі словом [5, 67].

В основу своєї теорії він кладе такі принципи:

1. Фразеологічна одиниця і слово є якісно різними утвореннями як у структурному, так і в семантичному відношенні.

2. Фразеологічна одиниця є сполученням слів, тобто окремооформленими утвореннями з повністю або частково переосмисленими значеннями. Слово утворюється за префіксальними та афіксальними словотвірними моделями, не властивими фразеологічній одиниці. Усі змінні слова, у тому числі і змінні слова, що увійшли до складу фразеологічних одиниць, мають парадигми, але самі фразеологічні одиниці парадигм не мають.

3. Фразеологічна одиниця і слова є одиницями різних мовних рівнів: фразеологізми – одиниці фразеологічного рівня, а слова – лексичного.

4. Належність до різних рівнів не лише не включає, але й передбачає співвідношення фразеологічні одиниці зі словами.

5. При співставленні значення фразеологічної одиниці і слів слід виходити не з логічних категорій, що призводять до суб'єктивності в дослідженнях, а з об'єктивних мовних показників.

Набагато складнішим є з'ясування проблеми співвідношення фразеологічна одиниця і словосполучення.

Словосполучення можуть бути вільними, у яких окремі одиниці зберігають пряме значення, наприклад: *to play the piano, to have a book, і стійкими, розчленування яких порушує зміст одиниці, наприклад: to take the biscuit, to play hockey, to rest on one's oars. Деякі словосполучення, наприклад: to drop a brick “випустити цеглину, зробити зауваження, на яке не сподівались”, to drag one's foot “волочити ноги, запізнюватися”. Усе залежить від ступеня семантичного злиття складових частин словосполучень, оскільки у вільних словосполученнях складові частини мають семантичну і структурну незалежність, а у стійких не мають. З цим твердженням погоджується І.В. Арнольд, яка наголошує, що фразеологічна одиниця повинна протиставлятися вільним словосполученням та напіввільним словосполученням. За Арнольд, “вільне словосполучення дозволяє заміну будь-якого з його компонентів без семантичної зміни іншого елементу чи елементів” [1, 183]. Ця заміна не є необмеженою, оскільки вона характеризується фактором*

екзистенціальності. Це означає, що для кожного вільного словосполучення існують елементи, котрі, якщо їх замінити, перетворюють його в інше граматично або лексично правильне словосполучення, не змінюючи значення елементів, що залишилися.

У напіввільних словосполученнях така заміна існує, проте її можна обмежити. Деякі обмеження накладаються на ті типи слів, котрі можуть бути вжиті в даному словосполученні. Наприклад, словосполучення, що складається з дієслова *go*, за яким іде прийменник та іменник без артикля перед ним (*go to school, go to hospital, go to court, etc*) вживається лише з іменниками, що означають місце, де виконуються певні дії чи функції.

Елементи фразеологічної одиниці завжди однакові, вони утворюють визначений контекст один одному. Заміна може бути лише займенниковою, або обмеженою до кількох синонімів для одного з компонентів, або неможливою. Наприклад, у таких фразеологічна одиниця як *tit for tit, fair and square, to hope for the best, red tape* не може існувати ніяких варіантів чи замін, інакше це зруйнує значення цілого, чи його евфонічні та експресивні якості. Хоча, у деякій фразеологічній одиниці присутній замісний елемент. І. Арнольд визначає замісний елемент, як “елемент сталого виразу, який є структурно необхідним, але здатен змінюватися лексично” [1, 190]. Інколи ця заміна є обмеженою, як у випадку *to cut a poor figure*. Єдиний заміні тут підлягає прикметник. *Poor* можна замінити на *ridiculous, grand, much of a* та декілька інших прикметників, що характеризують те, якою може здатися поведінка людини іншим.

Якщо у фразеологічній одиниці можливі заміни – це вказується у словниках за допомогою неозначених займенників, які беруться в круглі дужки: *to make (somebody's) hair stand on end*. Слово в дужках можна легко замінити: *to make (my, your, her, the reader's) hair stand on end*.

Інколи черговість елементів може бути порушена і декілька додаткових слів вставлено. Вони, розриваючи фразеологічну одиницю, не руйнують її, але встановлюють синтаксичні зв'язки між її елементами. Найчастіше це спостерігається у дієслівних словосполученнях, наприклад: *The chairman broke the ice → Ice was broken by the chairman; He burnt his boat and... → Having burnt his boats he...*

Займенникову заміну можна проілюструвати таким прикладом: “Hold your tongue, Lady L.” “Hold yours, my good fool” (N. March, процитовано Н. Амосовою).

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ, СЛОВА ТА ВІЛЬНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ, СТРУКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ

Ураховуючи вище сказане, можна виділити семантичні та граматичні властивості, за якими розрізняють фразеологічну одиницю та вільні словосполучення:

1. Вільні словосполучення, як одиниці мовлення, утворюються у кожному окремому випадку висловлення думки. Фразеологічна одиниця у процесі мовлення відтворюється як готова цілісна одиниця мови.

2. Синтаксичні словосполучення утворюються поєднанням двох і більше повнозначних слів: *autumn rain, rich harvest* – фразеологічні одиниці можуть бути утворені словосполученням службового і повнозначного слова: *to be at it, off the cuff, on edge*.

3. У словосполученні граматичний та семантичний центри збігаються в одному слові: *to paint a picture; to sing well* – у фразеологічній одиниці граматичним і семантичним центром можуть виступати різні лексичні компоненти: *to bear a grunge; to pull the wool over one's eyes*.

4. Словосполучення характеризується вільною сполучуваністю слів-компонентів: *to bake potatoes (cake, bread); a high man (building, table)* – фразеологічна одиниця відрізняється невільною сполучуваністю своїх компонентів: *high tea, to break one's brains*.

5. Кожне повнозначне слово у словосполученні виконує у реченні самостійну синтаксичну функцію – компоненти фразеологічній одиниці самостійної семантичної ролі не мають. Членом речення виступає фразеологічна одиниця в цілому: *He will do it by hook or by crook*.

6. Словосполучення є носієм смислового змісту слів-компонентів: *high mountains, a beautiful flower* фразеологічні одиниці виражають цілісне фразеологічне значення, яке не дорівнює сумі лексичних значень компонентів: *to rob one of one's character* – зіпсувати репутацію.

7. Розглянуті співвідношення словосполучень і фразеологічні одиниці показують, що між ними існують тісні семантичні і граматичні зв'язки, які слід враховувати і в теоретичному, і в практичному мовознавстві.

Структурні класифікації фразеологічних одиниць можуть мати різну форму та будову. Вони бувають короткими і досить довгими. Велика кількість фразеологічних одиниць складається з комбінації двох елементів, наприклад: *a dark horse, French leave, forty winks*. Деякі фразеологічні одиниці є набагато довшими: *to fish in troubled waters, to take the bull by the horns, to cut one's coat according to one's cloth*.

Проблемою структурної класифікації

фразеологічної одиниці займалось багато науковців. Серед них І.В. Арнольд, І.Н. Покровський, О.В. Кунін, Т.І. Арбекова, Н. Раєвська, Є.Ф. Арсентьева, J. Seidl, W. McMordie та інші. Деякі з їх класифікацій перегукуються, інші є специфічними і властивими тільки тому чи іншому автору. О.В. Кунін поділяє фразеологічну одиницю на чотири структурно-семантичні класи [4, 56]:

1. Номінативні фразеологічні одиниці, тобто фразеологізми, що означають предмети, явища і т.п. Наприклад: *a rough diamond; Darby and Joan*. Сюди ж належать звороти з предикативною структурою типу *as the case stands*, а також сполуки типу *wear and tear; well and good*.

2. Номінативно-комунікативні фразеологічні одиниці. Сюди належать дієслівні фразеологічні одиниці, які можуть трансформуватися в речення при вживанні дієслова в пасивному стані. Наприклад: *to break the ice – the ice is broken; to cross the Rubicon – the Rubicon is crossed*.

3. Вигуківі і модальні фразеологічні одиниці, тобто фразеологічні одиниці, що виражають емоції, волевиявлення і т.п., але не володіють предметно-логічним значенням: *sokes alive!, By George!, not at any price, I'll bet my boots!, call the question!, down with!*

4. Комунікативні фразеологічні одиниці, тобто фразеологічні одиниці зі структурою простого і складного речення. Розрізняються два типи комунікативних фразеологічних одиниць: приказки і прислів'я.

Складні речення зустрічаються лише серед прислів'їв. Приклади комунікативних фразеологічних одиниць: *the answer is a lemon; the shoe is on the other foot; more power to your elbow, carry me out, draw it mild, a burnt child dreads the fire, if you run after two hares, you will catch neither; every cloud has a silver lining* та ін.

Усі класи, за О. Куніним, розбиті на підкласи та розряди. Тому класифікація є дуже детальною і класів надто багато, що й складає труднощі для практичного користування нею.

I. Seidl та W. McMordie стверджують, що "*an idiom can have a regular structure, an irregular or even a grammatically incorrect structure*". Відповідно до цього вони виділяють три типи ідіом:

1. Фразеологічні одиниці, в яких граматична форма неправильна, але значення зрозуміле. Ідіома *I am good friends with him* є неправильною, чи нелогічною щодо її граматичної структури. І стоїть у формі однини; чому ж тоді не використовують варіант *I am a good friend with him? A native speaker is not consciously aware of this inconsistency*.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ, СЛОВА ТА ВІЛЬНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ, СТРУКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ

2. Фразеологічні одиниці, в яких граматична форма правильна, але значення незрозуміле. Ідіома *to have a bee in one's bonnet* має правильну форму, проте її значення не є очевидним. Фактично, це означає, що хтось схибив на чомусь, проте здогадатись про це нелегко.

3. Фразеологічні одиниці, в яких і граматична форма, і значення є невірними. Наприклад, фразеологічна одиниця *to be at large*. Форма *Verb+Preposition+Adjective* без іменника є дивною, і ми не маємо поняття, що вона означає. Якщо ми говоримо про підсудного: *he is still at large*, це означає, що він все ще на свободі. Ось подібні приклади: *to go through thick and thin, to be in a fix, to be at daggers drawn*.

Можна стверджувати, що більшість фразеологічних одиниць належать до другої групи, де граматична форма вірна, але значення незрозуміле.

Якщо погодитись із І.Н. Покровським, який стверджує, що для фразеологічної одиниці є "...еквіваленти всіх без винятку частин мови, включаючи іменники, прикметники, дієслова, прислівники, сполучники, прийменники, вигуки і т.п." [7, 28], то можна розрізнити фразеологічні одиниці:

- 1) номінальні: *albatross around one's neck*;
- 2) вербальні: *to swallow one's pride*;
- 3) прикметникові: *as white, as a sheet*;
- 4) прислівникові *from head to foot*;
- 5) прийменникові: *in the course of*;
- 6) сполучникові: *in spite of*;
- 7) вигуківі: *Well, I never!*

Кожен з цих класів містить характерні для них моделі граматичної структури фразеологічної одиниці. І. Арнольд найдетальніше розробила класифікацію фразеологічної одиниці згідно їх граматичної структури [1, 191]. Вона класифікує їх так:

I. Фразеологічні одиниці, що функціонують як іменники:

N+N: maiden name; brains trust

N's+N: cat's paw; Hobson's choice

Ns'+N: ladies' man

N+prep+N: the arm of the law

N+A: knight errand

N+and+N: lord and master; rank and file; ways and means

A+N: green room; high tea

N+subordinate clause: ships that pass in the night

II. Фразеологічні одиниці, що функціонують як дієслова:

V+N: to take advantage

V+postpositive: to give up

V+and+ V: to pick and choose

V+ (one's) +N+ (prep): to snap one's fingers at

V+one+ V: to give one the bird

V+subordinate clause: to see how the land lies

III. Фразеологічні одиниці, що функціонують як прикметники:

A+and+A: high and mighty

(as)+A+as+N: as old as the hills; as mad as a hatter

III. Фразеологічні одиниці, що функціонують як прислівники:

N+N: tooth and nail

prep+N: be heart; of course

adv+prep+N: once in a blue moon

prep+N+or+N: by hook or by crook

conj+clause: before one can say Jack Robinson

IV. Фразеологічні одиниці, що функціонують як прийменники:

prep+N+prep: in consequence of; by reason of

VI. Фразеологічні одиниці, що функціонують як вигуки:

Вони часто мають структуру наказових речень: *Bless (one's)soul! God bless me! Hang it (all)! Take your time!*

До даних моделей, властивих англійській мові, додамо ще деякі моделі: *prep+A+N: in broad daylight prep+Num+N: with one voice prep+N+prep+N: in the prim of life; in the arms of Morpheus; from face to foot V+ V: divide and rule Adv+Adv: then and there Neither+N+nor+N: neither fish nor flesh*

Цей список можна доповнювати іншими моделями.

Фразеологічні одиниці володіють різноманітними граматичними структурами, але їх значення не залежить від їх синтаксичної форми. Хоча більшість фразеологічних одиниць, еквівалентних слову, виражені номінальними словосполученнями, а дієслівні фразеологічні одиниці – дієслівними словосполученнями, існують фразеологічні одиниці з подібною структурою, які виконують різні функції: *N+N: lord and master (noun)*, але *N+and+N: tooth and nail (adverb)*.

І, навпаки, дві чи більше фразеологічних одиниць, які відрізняються за структурою, виконують однакові функції: *all the world and his wife = one and all; before you could say Jack Robinson = in two wags of a lamb's tail*.

Дещо подібною є класифікація J. Seidl та W. McMordie. Уживаючи термін "ідіома" вони класифікують їх так:

1. Ідіоми з комбінаціями прикметників та іменників:

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ, СЛОВА ТА ВІЛЬНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ, СТРУКТУРНА КЛАСИФІКАЦІЯ

A. Pairs of adjectives.

У англійській мові багато фраз, які складаються з двох прикметників, поєднаними за допомогою *and*, *but* та *or*. Проте порядок вживання прикметників не можна змінювати. Найчастіше вживаються такі фразеологічні одиниці: *ancient and modern*; *black and blue*; *dead and gone*; *more or less*; *right and left*; *slow but sure*.

B. Pairs of nouns.

С певні пари іменників, які завжди вживаються разом і в певному порядку. Ось список найвживаніших пар: *Alpha and Omega*; *arts and sciences*; *bed and breakfast (at a hotel)*; *body and soul*; *bread and butter*; *fish and chips*; *hands and feet*; *ladies and gentlemen*; *might and main*; *mother and child*; *skin and bone*; *vice and virtue*; *wife and children*.

C. Collective noun phrases.

Існує декілька іменників, які використовують для позначення групи певних речей, їх називають збірними іменниками. Інколи виникають труднощі при виборі правильного іменника. Наведемо приклади таких "collective noun phrases": *a brood of chickens*; *a covey of partridges*; *a colony of ants*; *a flight of birds*; *a flock of sheep*; *a herd of swine*; *a herd of cattle*; *a swarm of bees*; *a shoal of fish*; *a school of whales*; *a bunch of flowers*; *a bundle of hay*; *a cluster of stars*; *a group of islands*; *a heap of sand*; *a pile of books etc.*

D. Compound adjectives.

У англійській мові трапляються прикметники, які складаються з декількох слів. Вони є особливо популярними в розмовній англійській мові та в газетах. Значення їх переважно цілком зрозуміле. Ось декілька типових прикладів таких складних прикметників: *a dog-in-the-manger policy*; *a happy-go-lucky manner*; *a hit-and-run driver*; *a long-hoped-for journey*; *a much-talked-of affair*; *an out-of-the way place*; *a nine-to-five job*.

E. Adj + noun phrases.

Такі словосполучення можуть викликати труднощі через їх спеціальне значення, яке не залежить від контексту. У англійській мові багато словосполучень типу *a dark horse*; *an early bird*; *French leave*, які складаються із прикметника та іменника. І хоча значення слів у словосполученнях чітко зрозуміле, усе словосполучення в цілому має власне стале значення. Прикладами таких фразеологічних одиниць є: *bad shot*; *a blind date*; *a bosom friend*; *a burning question*; *a cock-and-bull story*; *a fair hand*; *a hot potato*; *monkey business*; *red tape*; *small talk*; *the yellow press*.

F. Noun phrases.

an apple of discord; *a bag of bones*; *castles*

in the air; *a mare's nest*; *money for jam*; *a skeleton in the cupboard*; *a stone's throw*.

G. Proper names (adj + noun).

До цієї групи належать власні назви, які складаються із прикметника та іменника і які завжди пишуться з великої літери. Сюди відносимо спеціальні назви понять, об'єктів, місць, які мають специфічне значення чи асоціації в англійській мові, наприклад: *Big Four (the four major banks in Britain)*; *the Black Country*; *Boxing Day*; *the Emerald Isle (Ireland)*; *the Eternal City (Rome)*; *the Golden Age*; *Good Friday*; *the Great Lakes*; *John Bull (the English nation, the typical Englishman)*; *the New World (N & S America)*; *the Old Bailey (the criminal court in London)*; *Wall Street*; *the West End*.

2. Фразеологічні одиниці, що містять вжиті разом дієслова та іменники:

A. V + Noun collocations: *to abandon all hope*; *to bear (the) cold*; *to bear fruit*; *to build castles in the air*; *to burn one's fingers*; *to call the banns*; *to cook someone's goose*; *to drop a brick*; *to lose one's tongue*.

B. Noun + Verb collocations:

an epidemic breaks out; *friendship cools down*; *history repeats itself*; *a promise holds good*.

C. Animals' cries:

apes gibber; *asses bray*; *bees hum*; *birds twitter*; *bulls bellow*; *cows low*; *dogs yelp*; *doves coo*; *goats bleat*; *kittens mew*; *monkeys gibber*; *ravens croak*; *swans cry*; *wolves howl*

3. Фразеологічні одиниці, що містять прийменники та прислівники. Прийменникові словосполучення: *to do something above board*; *to marry above one's station*; *to go against the grain*; *at a pinch*; *to hit below the belt*; *to speak in jest*; *in a fifty*; *to be past caring*.

Прислівникові словосполучення: *by and large*; *for and near*; *first and foremost*; *here, there and everywhere*; *off and on*; *to and fro*; *up and about*; *(on the) up and up*. За їх структурою, Є.Ф. Арсентьева виділила такі типи фразеологічних одиниць [2, 89]:

I. Фразеологічні одиниці, зі структурою словосполучення:

- 1) дієслівні фразеологічні одиниці;
- 2) субстантивні фразеологічні одиниці;
- 3) ад'єктивні фразеологічні одиниці;

II. Фразеологічні одиниці зі структурою речення.

Багаточисленним класом, за Є. Арсентьевою, є клас дієслівних фразеологічних одиниць. Далі йдуть субстантивні і ад'єктивні фразеологічні одиниці та фразеологічні одиниці зі структурою речення.

Дещо подібну до цієї класифікації пропонує

ВПЛИВ ГЕНДЕРУ ТА ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ НА ЯКІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

І. Корунець [3, 113]. Він стверджує, що в кожній мові існують:

1) ідіоми речення (*Time and tide wait for no man*);

2) ідіоми словосполучення (*Ten Commandments; to be or not to be*);

3) ідіоми слова (метафорично узагальнюючі назви): *Tom Pepper; Mrs. Grundy; John Hancock*.

Висновки. Отже, ми переконались, що фразеологічні одиниці відзначаються низкою ознак, що дозволяють вважати їх самостійними одиницями мови, відмінними від інших лінгвістичних одиниць – від слова та звичайного словосполучення, – хоч вони мають з останніми немало спільного.

Отже, кожна з розглянутих структурних класифікацій фразеологічних одиниць має свої переваги та недоліки. Надати перевагу одній з них означає глибоко дослідити цю проблему.

1. Арсентьева Е.Ф. *Сопоставительный анализ фразеологических единиц: (На матери фразеологических*

единиц, семантически ориентированных на человека в английском и русском языках). – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1989. – 132 с.

2. Виноградов В.В. *Избранные труды. Лексикология и лексикография*. – М.: "Наука", 1977. – 312 с.

3. Кунин А.В. *Английская фразеология (Теоретический курс)*. – М.: "Высшая школа", 1970. – 343 с.

4. Кунин А.В. *Фразеология современного английского языка. Опыт систематизированного описания*. – М.: "Международные отношения", 1972. – 287 с.

5. Левицкий А.З. *Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка*. – К., 1998. – 362 с. *Радянська школа, 1989.* – 215 с.

6. Медведева Л.М., Медведева Н.Ю. *Англо-російський словник усталених виразів*. – К.: "Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 1992. – 493 с.

7. Покровский И.Н. *Английские и русские фразеологические единицы в сравнении: Учеб. пос. для студ. старших курсов фак. иностр. языков*. – Куйбышев: ПИ, 1983. – 64 с.

8. Ужченко В.Д., Авксентьев Л.Г. *Українська фразеологія*. – Харків: "Основа", 1990. – 165 с.

Стаття надійшла до редакції 12.07.2010

УДК 155.9, 316, 37

Наталя Наливайко, викладач кафедри екологічного менеджменту та комунікативних технологій
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ВПЛИВ ГЕНДЕРУ ТА ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ НА ЯКІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто гендерні аспекти, які можуть непрямо впливати на якість вивчення іноземної мови. Визначено основні види такого впливу та проаналізовано можливості його врахування в педагогічній діяльності.

Ключові слова: гендер, гендерні ролі, вивчення другої мови.

В статье рассмотрены гендерные аспекты, которые могут непрямо влиять на качество изучения иностранного языка. Определены основные виды такого влияния и проанализированы его учета в педагогической деятельности.

Ключевые слова: гендер, гендерные роли, изучение иностранного языка.

The article regards with the gender aspects, which can indirectly influence the quality of second language acquisition. It defines the main types of such influence and analyses how they are taken into consideration in the pedagogical activity.

Key words: gender, gender roles, second language acquisition.

Постановка проблеми. Глобалізація, інтенсивне проникнення глобальної мережі Інтернет, зростання прозорості кордонів вимагає від сучасної людини знання кількох іноземних мов, вивчення яких можна визначити як одне з пріоритетних завдань на шляху розвитку особистості. Безумовно ефективність вивчення мови різними людьми буде різною. Існує велика кількість причин цього явища:

індивідуальні особливості учня, оточення, мотивація тощо. Проте не зважаючи на всі зазначені умови не варто відкидати за межі уваги таку соціально-психологічну характеристику особистості як гендер.

Аналіз досліджень з проблеми. Гендерний підхід до вивчення іноземної мови в цілому передбачає не тільки існування психофізіологічних відмінностей у поведінці, мисленні і сприйнятті